

2 pav. Perkasoje 40 aptikti kapai 61–63 iš R. A. Venckūno nuotr.

Fig. 2. Burials 61–63 discovered in trench 40, as seen from the E.

mirusieji galvomis orientuoti į ŠV, yra vienoje PV–ŠR orientuotoje eilėje. Išlieka neaišku, ar čia buvo pradėtas formuoti senkapis, o vėliau mirusieji nebelaidoti, ar dalis mirusiųjų palaidoti mažesniame gylyje ir kapai sunaikinti XX a. vykusių statybų metu. Tiriamame archeologiniame sluoksnyje daugiausia aptikta XVII–XVIII a. datuojamų archeologinių radinių, to laikotarpio pastatų, statinių ar jų liekanų nerasta. Aptikta santykinai daug XVII a. – XIX a. pradžia datuojamų monetų, iš kurių gausa, be abejo, išsiskyrė Abiejų Tautų Respublikos valdovo Jono Kazimiero Vazos šilingai. Taip pat rasta aptariamo laikotarpio kulkų, sagų, kitų smulkių metalinių dirbinių. Kaip ir kituose Vilniaus objektuose kultūriniame sluoksnyje aptikta santykinai daug keraminių dirbinių, iš kurių paminėtini XVII a. datuojami kokliai. Smėlio įžemyje aptiktas nedidelis kiekis daugiausia netaisyklingo apskrito plano įgilintų objektų. Tai kitokio nei įžemis atspalvio geltonu ar pilku smėlingu gruntu užpildytos duobutės nelygiais dugnais. Nė viename iš įgilintų objektų nerasta archeologinių radinių. Manoma, kad šie vizualiai smėlio įžemyje gana aiškiai išsiskiriantys objektai suformuoti ne žmogaus veiklos, o yra susiformavę natūraliai. Tikriausiai jie susidarė iš čia augusių medžių, tai kelmų ir stambių šaknų sunykusios liekanos. Archeologinius tyrimus sklype ir jo artimiausioje aplinkoje planuojama pratęsti 2021 m.

The Old Cemetery at Aguonų St. 17, Vilnius

In the winter of 2020–2021, the excavation continued in the E part of the plot near Aguonų Street in Naujamiestis in the W part of Vilnius (Fig. 1). A late 16th – early 17th-century old cemetery was discovered there during previous investigations. The individuals had been interred in a layer of blown (aeolian) sand up to 2 m thick, above which a late 16th–18th-century archaeological layer has survived. During the winter of 2020–2021, 377 m^2 were excavated. Five 16th or 17th-century burials were discovered in trench 40 (Fig. 2). The burials, in which the individuals are oriented with their heads to the NW, are in a single SW–NE row. The excavated archaeological layer mostly contained 17th–18th-century finds: coins, bullets, buttons, other small metal artefacts, potsherds, and stove tiles.

Vytautas Juškaitis

Tyrimai Virbalyje

Archeologiniai tyrimai Virbalyje vykdomi nuo 1992 m. (*ATL 2018 metais*, 2019, p. 480). 2020 m., vykdant dviejų skverų sutvarkymo ir pritaikymo poilsiui darbus, Virbalyje atlikti žvalgymai. Skveras 1 yra tarp Birutės, Gedimino, Vilniaus ir Vištyčio gatvių. Jame atlikti žvalgymai būsimų treniruoklių, žaidimų aikštelės, scenos ir takų vietoje. Iš viso žvalgytas apie 2300 m^2 plotas (1 pav.).

2018 m. skvero 1 vietoje žvalgomuosius tyrimus atliko T. Ivanauskas. Projektuojamų

takų ir mažosios architektūros vietose ištirta 18 šurfų, kiekvienas 1x1 m dydžio. Nustatyta, kad vertingas kultūrinis sluoksnis jame nesusiformavęs, aptikta pavienių šukių, datuotų XVII–XX a., pavienių žmonių kaulų (20 vienetų) bei gyvulių kaulų. Paminklosauginiuose reikalavimuose nurodyta, kad šiame skvere atliekant žemės kasimo darbus, reikia vykdyti žvalgymus, o aptikus kultūrinį sluoksnį, senesnį nei XIX a., ar archeologinių struktūrų, atlikti detaliuosius tyrimus. Todėl 2020 m., prieš vykdant skvero rekonstrukcijos darbus, pirmiausia atlikti žvalgymai.

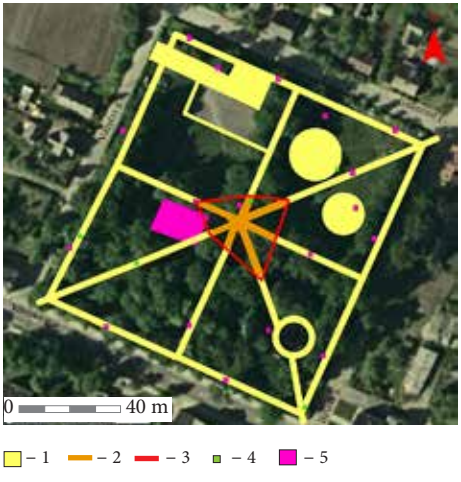

1 pav. Situacijos planas: 1 – vietos, kur atlikti žvalgymai; 2 – būsimų takų vieta, kur nuo pat žemės paviršiaus reikia atlikti detaliuosius tyrimus; 3 – teritorija, kurioje vykdant žemės kasimo darbus nuo pat viršaus reikia atlikti detaliuosius tyrimus; 4 – žvalgymų metu aptiktų mūrų vietos; 5 – T. Ivanausko 2018 m. tirti šurfai ir 2019 m. žvalgytas plotas. V. Juškaičio brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – field survey sites; 2 – future path site where excavations need to be conducted from the very surface of the soil; 3 – territory, where excavations need to be conducted from the very surface of the soil during digging; 4 – sites of walls discovered during the field surveys; 5 – T. Ivanauskas' 2018 test pits and 2019 field survey area.

2 pav. Skvero PR kampe aptikto pamato fragmentas. V. Juškaičio nuotr.

Fig. 2. The foundation fragment discovered in the SE corner of the square.

Pirmiausia žvalgyta takų ir elektros kabelių tranšėjų vietose. Suprojektuotų takų ir šalia jų numatytų apšvietimo kabelių tranšėjų vietose buvo kasama iki 2 m pločio tranšėja. Iki 50 cm gylio tako vietoje ir iki 60–70 cm gylio apšvietimo kabelio vietoje. Pradėta kasti skvero pakraštyje ir kasta jo centro link. Tačiau žvalgant paaiškėjo, kad kasant iki projektinio gylio, tako vietoje daug žmonių kaulų aptinkama tik skvero centre, o kasant apšvietimo kabelio tranšėją, kurios projektinis gylis 60–70 cm, žmonių kaulų koncentracijų randama beveik visur (išskyrus skvero Š ir PR dalis). Todėl nuspręsta apšvietimo kabelį kloti po projektuojamais pėsčiųjų takais 40–50 cm gylyje. Žvalgant takų ir apšvietimo kabelių vietose aptikta žmonių kaulų, XVII–XX a. datuojamų radinių: buitinės keramikos šukių, koklių fragmentų, monetų ir t. t. Skvero V kampe, tako centre, 30 cm gylyje aptiktas apardytas griautinis *kapas*. Vieninteliai radiniai šiame kape buvo geležinės karsto vinys. Antropologinių tyrimų metu nustatyta, kad čia palaidota 20–25 m. amžiaus moteris. Skvero PR kampe (2 pav.), V ir centrinėje dalyse aptikta pamatų fragmentų. Taip pat pamato fragmentai matomi žemės paviršiuje skvero centrinėje dalyje, kur reikės atlikti detaliuosius tyrinėjimus.

3 pav. Skvero ŠR dalyje aptiktas ženklelis. V. Juškaičio nuotr.

Fig. 3. The badge discovered in the NE part of the square.

0 3 cm

Skvero centre žmonių kaulai prasideda nuo pat dabartinio žemės paviršiaus.

Nukasant iki 30 cm storio dirvožemio sluoksnį vaikų žaidimų ir treniruoklių aikštelių vietose, aptikta pavienių žmonių kaulų, stiklinių indų ir buitinės keramikos šukių, ženklelis (3 pav.), monetų. Kasant gilyn, apie 40–50 cm gylyje aptikta daugiau pavienių žmonių kaulų, o apie 60 cm gylyje, aptikus didelių kaulų koncentracijų, kurie greičiausiai yra iš apardytų kapų, žvalgymai sustabdyti, kad būtų atlikti detalieji tyrimai.

2018 m. skvero 2 vietoje (tarp Gedimino, Kauno, Maironio ir Vilniaus gatvių) žvalgomuosius tyrimus atliko T. Ivanauskas. Jis nustatė, kad šio skvero vietoje septyniuose šurfuose iš ištirtų aštuonių 10–20 cm gylyje aptiktas XX a. datuojamas akmenų grindinys. Aikštės centrinėje ir ŠV dalyse šurfuose 6, 7 buvo 30–45 cm storio kultūrinis sluoksnis su XVII–XIX a. radiniais. Todėl šiame skvere, vykdant žemės kasimo darbus iki 80 cm gylio, privaloma vykdyti žvalgymus, o šurfų 6, 7 aplinkoje, žemę kasant giliau nei 80 cm, reikalingi detalieji tyrimai. Vykdant žemės kasimo darbus skvere, numatyta kasti iki 60 cm į gylį nuo dabartinio žemės paviršiaus, todėl atlikti žvalgymai.

Žvalgymų metu buvo nukastas 25–60 cm storio viršutinis sluoksnis, datuojamas XIX a. pabaiga – XX a. Žvalgytų takų bendras ilgis 350 m, plotis apie 2 m. Iš viso takų vietose žvalgytas apie 700 m^2 plotas. Prieš vykdant grindinio statybos darbus skvero V kampe, atlikti žvalgymai apie 1000 m^2 dydžio netaisyklingo trikampio formos plote. Žvalgymų metu po 20 cm storio viršutine kultūrinio sluoksnio dalimi, datuojama XX a. II puse – XXI a. pradžia, aptinkamas akmenų grindinys. Jis žemės paviršiuje buvo iki XX a. vidurio. Akmenų grindinys klotas į supiltinį rusvo smėlio sluoksnį arba pilką smėlį. Po akmenų grindiniu aptikta XIX a. – XX a. I puse datuojamų radinių: monetų, metalinių kamštelių nuo butelių, puodų šukių, koklių fragmentų, vinių, geležinės ir varinės skardos ir t.t.

The Investigation in Virbalis

In 2020, a field survey was conducted in Virbalis (Vilkaviškis District, West Lithuania) in renovating two squares and adapting them for recreational uses (Fig. 1). Around 2300 m^2 were surveyed at the site of a future exercise and sports court, a stage, and paths in square 1. Foundations (Fig. 2), human bones, and 17th–20th-century finds were discovered at the earthwork site (Fig. 3). The 25–60 cm thick upper layer dating to the late 19th–20th centuries was removed down to the planned depth at the site of square 2. Around 1700 m^2 were surveyed.

Vismantas Muralis

Kapinės Vilniuje, Dainavos gatvėje 7

2020–2021 m. Vilniuje, Dainavos g. 7 atlikti žvalgomieji ir detalieji tyrimai, ištirtas visas sklypas – 532 m^2 (1 pav.). 2006 m. į ŠV nuo Dainavos g. 7 sklypo, A. Rotundo g. 4A teritorijoje žvalgomuosius tyrimus atliko R. Žukovskis. Bendras tada ištirtas plotas siekė 1787 m^2. Nuo paviršiaus iki 1–1,5 m gylio fiksuotas pilkos žemės, maišytos su statybinėmis ir buiti-